

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalon átveve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, március 20.

Ismét a tanszabadság.

(—a.) Az insbrucki szabadgondolkodó egyházjogtanár ügyéből míg az osztrák politikai frondőrök minden áron politikai, illetőleg diplomáciai eszét akarnak csinálni, addig a szabadgondolkodók a tanítási szabadság megsértését látják benne.

E dolognak politikai és diplomáciai oldalán nem tartozik máshoz, mint az illetékes osztrák politikai körökhöz, de a tanszabadság közös minden nemzettel. Ezen a címen aztán a magyar sajtó is per longum et latum tárgyalja az ügyet, vonal felett és vonal alatt. Pedig nem annyira a tanszabadság miatt érdeklődnek a liberálisok Wahrmund tanár ügye iránt, hanem mert egyházellenes támadásról van szó.

Wahrmund tanár hirhedt röpiratának és előadásának annyi köze sincs a tudományhoz, mint magyar szabadgondolkodó társai vallásellenes kirohanásainak. Ennek az egyetemi tanárnak a röpirata tudományos szempontból alatta áll egy önképzőkori dolgozat niveljének. Egy ötödiki diák nem írhat olyan badarságot, hogy a katolicizmus a zsidók egy-

isten-fogalmát visszafejlesztette a pogány sok-istenségbe, — meg hogy a katolikus világnézet szerint ez a föld egy tenger vizében uszkáló lapos alkotmány, — töltötte kifeszítve az égnek szilárd boltozata a nappal és a holddal; alatta a pokol és a tisztítóüz. Olyan sértést pedig, amit ez a magát tudósnek gondoló tanár Jézus szent Szívének a kultuszáról irt röpiratában, jó izlésű művelt ember ki nem ejthet a száján. Az ilyen ember nem egyetemi katedrara való, hanem vagy szanatóriumba, vagy börtönbe. Ez utóbbi elérésére az államügyész megtette a kezdeményező lépéseket.

Egy osztrák miniszter azt mondta Wahrmund röpiratáról, hogy ilyen hangot lehet hallani szociáldemokrata népgyűléseken vagy az öt krajcáros ponyvairodalmi füzetekben, de semmi esetre sem lehet helye egyetemi tanár, egy tudós szájában.

Ideje lenne egyszer már komolyan szemébe nézni annak a tanszabadságnak is. Utóvégre a tanszabadság sem mehet annyira, hogy ezen a címen éppen az ellenkezőjét hirdesse a tanár annak, amire ő, mikor katedráját elfoglalta, megbízást kapott.

Mit szólnának hozzá, ha például a

budapesti egyetemen a magyar közjog tanítaná, hogy Magyarország csak olyan joggal bíró tartomány, mint akármelyik osztrák provincia, vagy azt hirdetné a horvát álmadozókkal, hogy Horvátország egyenjogú állam Magyarországgal? Vajjon meddig tünrék meg az ilyen professzort minden tanszabadság mellett is katedráján?!

Pedig ennek szakasztott mása Wahrmund professzor esete. Ezt az urat, aki különben úgy változtatta vallási és politikai elveit, mint a köpenyegét, előbb zsidó volt, majd megkeresztelkedett, előbb keresztény-szociális, majd német szabad-elvű, ezt a tudósnek gondolt urat azért ültették az insbrucki egyetem kath. egyházjogi tanszékébe, hogy ismertesse meg hallgatóival a kath. egyháznak protestáns tudósok által is megbámolt jogi szervezetét és törvényeit, nem pedig azért, hogy perfid módon sértegesse a kath. egyházat. Ha nem tetszik neki, keressen magának más katedrát valahol a szabadgondolkodók egyetemén, de hogy a katolikusok filléréiből fentartott egyetemen becsmérelje azoknak hitét, ez több az árulásnál. Ennek már nem tanszabadság a neve, hanem perfidia. A tudósok közt nincs helye annak, aki a tudományt kompromittálta s a katolikus

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Katolikus érzület.

Irta és a Katolikus Kör böjti estéjén előadta
dr. Lestyán Endre.

(Vége.)

A keresztény világnézetet, a kath. érzületet megvádolták azzal is, hogy mindenből vallási kérdést csinál, a politikába, a közös magánéletbe beleviszi a felekezeti békétlenséget.

Készségesen elismerem, hogy politikának, gazdasági életnek, pénznek, tudománynak, művészetnek magában véve nincs vallása, de az ember, aki a politikát csinálja, a gazdasági életben szerepel, a tollat, vagy vésőt forgatja, — bizonyos világnézettől, életfelfogástól nem függetlenítheti magát és elveit, gondolkodását ösztönszerűleg is beleviszi azon ügyekbe, amelyekkel foglalkozik. Éppen a mostani szellemi élet tesz bizonyosságot amellett, hogy minden nagyobb mozgalmat okozó ügy mögött ott rejlik a vallási kérdés. Es nem is lesz soha másképp.

Akárhogy is erőlködjük az emberi tudás, soha kétségtelenül be nem tudja bizonyítani, hogy a világ az ember egy öröktől fogva tartó folyamatnak, fejlődésnek eredménye, hogy tehát nincs Teremtő, nincs halhatatlan lélek, nincs tul-

világ, hogy erény és bűn teljesen önkényes, a különböző korok szerint változó fogalmak. Az igazi tudás, az előítéletektől ment logikus gondolkodás, az okosság elve vaskövetkezésséggel vezet el a vallás forrásához, Istenhez. Az ember függő, teremtett voltánál fogva magában hordja a vallás csiréjét, legfőbb érdekeivel, jelen és jövő életével van kapcsolatban. Ezért a vallásos érzületet erőszakosa el lehetn ugyan némitani, de teljesen kiölni sohasem.

Nem csodáljuk tehát, ha azon kérdésekben, amelyek csak egy kevéssé is mélyebben szántanak az emberi lélekben, a közéletben, mindjárt felszínre kerül a vallási érzület, szóba kerülnek, érintetnek azon érdekek, amelyek az ember földi életét át- és átfonják, de szoros kapcsolatban vannak vallási életével, hitbeli elveivel — vagy ferdén belenevelt, magára kényszerített hitetlenségével.

Nem kicsinyes felekezetieskedés, hanem nagyon is megokolt, jogosult az a kívánság, hogy a keresztény világnézet, kath. gondolkodás és érzület érvényesüljön minden téren. A mai világ képe, közelebből a magyar közélet bőségesen tanuskodik afelől, hogy manapság éljük bár a materializmus, pozitívizmus, vagy racionalizmus korát, a szellemi, politikai, sőt a gazdasági életet is vallási eszmék irányítják; a vita, a küzdelem, mondhatnám az elkeseredett harc vég-

eredményben akörül folyik: vallásosak legyünk-e, vagy hitetlenek, keresztények-e, vagy pogányok?

Ezért van manap döntő szerepe egy kath. világnézetben épült kereszténységnek, egy öntudatos, kath. érzülettel telített köztevékenységnek. Azt a kulturát, melynek alapjait az Istenember tette le és amely fölé azóta az ő láthatatlan irányítása mellett világra szóló épület emelkedett, fenntartani, továbbfejleszteni, tökéletesíteni, megvédeni a jelen kath. társadalmának kell. A katolicizmusban megvan ez az erő, csak ki kell fejleszteni, öntudatra emelni.

Ugyanis a katolicizmus nem szürke theoria, egy-egy szintelen vallási rendszer, nemcsak bizonyos hitcikkelyek és erkölcsi szabályok összessége, hanem a katolicizmus élet, mely élni és éltetni akar. A katolicizmus, mint Prohászka mondja, nem pusztán jámborság, érzélgés, szétfolyó ködös hangulat, hanem izig-végig ható meggyőződés. — Katolikusnak lenni nemcsak annyi, mint gyengéd vonzalommal viseltetni a kath. egyház szentségeit, istentisztelete iránt és e vonzalom és érzelem melegénél magát boldognak érezni; a katolicizmus álláspont, melyből az egész életet, minden kötelességet, a magán- és nyilvános életnek mozzanatait, az egyéni törekvést és ennek értékét tekinteni és bírálni kell.

Nem elég — mint egy jeles írónk mondja) —

*) Glattfelder: Religio 1907. 1350.

Értesítés!

Tisztelettel értesítem az igen tisztelt vevőimet és a nagyérdemű közönséget, hogy a tavaszi és nyári idényre megérkeztek az eddig még nem létezett valódi angol- és skót gyapjuszövet különlegességek és a legújabb flanel, selyem és spárgamellényeim, melyek az igen tisztelt vevőimnek rendelkezésére van felhalmozva.

GELBERG A. férfi uri-divat szabó

Beöthy Ödön-utca 10. szám.

egyházjogot nem taníthatja az, aki hit-hagyó lett.

Az esettel kapcsolatos politikai kérdést vitathatják az erre illetékes politikusok és államférfiak, de semmitéle tanzsabadság ürügye alatt el nem tűrheti a kath. egyház, hogy a vallás törvényeire taníthassa a polgárokat az, aki vallását gyalázza.

Wekerle a királynál. Wekerle Sándor miniszterelnök — mint értesülünk — a jövő hét közepéig Bécsbe utazik s kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Ez az audiencia a horvát kérdésnek s a katonai kiegyezés dolgának egyformán szól s eshetőleg mélyreható jelentőségű fordulat következhetik a nyomában. Kossuth Ferenc kihallgatásra való meghívása és ezzel a katonai kérdések egész komplexumának napirendre kerülése. Beavatott politikai körökben biztosra veszik, hogy nyomban a házzsabályrevízió vitájának befejezése után a politikai helyzet egészen a katonai kérdés jegyére kerül.

Polónyi bírósági kéréssel elutasították. Polónyi—Lengyel perben a Polónyi által beadott bírósági kérelem fölött tegnap, döntött a Kuria. A határozat iránt igen nagy érdeklődés mutatkozott, a tanácssterem egészen megtelt hallgatósággal. A határozat ez: — O felsége a király nevében. A kérelem elutasítatik. Az indokolás szerint, a bttó perrend 29. szakaszának 2. pontja a bírósági feltételét abban állapítja meg, hogy a kifogásolt bíróság minden tagja oly véleményben legyen, hogy szándékosan, vagy akaratlanul igazságtalanul fog itélkezni. Ennek az esetnek fenforgását a Kuria nem látja. Azt, hogy a sajtó állásfoglalása melyik esküdtbíróság területét befolyásolta jobban,

mérlegelni sem lehet. Egyáltalán semmit sem tudott Polónyi felhozni, ami a budapesti esküdtek részrehajthatlansága ellen szólhatna.

Kossuth-évforduló.

Budapest, márc 20.

Kossuth halálának évfordulóját kegyelettel ünnepelte meg ma a főváros közönsége. A gyásznap d. e. 10 órakor kezdődött a Deák-téri evangélikus templomban, a hol Horváth Sándor lelkész mondott magas szárnyalású emlékbeszédet. A temetőben a képviselőház nevében Vertán Endre és az orsz. függetlenségi párt nevében Szentiványi Arpád orsz. képviselő mondottak gyászbeszédet, Délután 3 órakor volt a Kossuth lakoma, amelyen Kossuth-serleggel kezében Hoitsy Pál orsz. képviselő emlékezett meg Kossuth Lajos nagy emlékéiről.

Régen 9 órakor Kossuth Ferenc Pallay Sándor titkár kíséretében kihajtatott a temetőbe és koszorut helyezett a fivére nevében is apja sírjára. Hosszasan időzött a sírnál s onnan a Deák-téri templomba ment.

A templom hajója ekkorra már megtelt előkelő közönséggel. Ott voltak Wekerle, Apponyi, Günther miniszterek, Jusih Gyula képviselőházi elnök, Sztérynyi államtitkár és még nagyon sokan.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, Pallay Sándor, Tornay Géza és Jákab Sándor titkárok kíséretében jelent meg s mikor helyét elfoglalta, felzúgott az orgona hangja s megkezdődött a gyászistentisztelet. Horváth Sándor lelkész az oltár előtt állva mondotta el emlékbeszédét, melyben Kossuth Lajos nagyságát és a nemzeti érületre gyakorolt óriási hatását változó közvetlen szavakkal. Beszédét így fejezte be:

— Ő tőle, nemzetünk legnagyobb férfiától tanultuk meg, hogy soha el nem csüggedve

küzdjünk hazánkért. Ahogy ez a nagy férfi szerette hazáját, szeressük akként mi is ezt a hazát. Ugy legyen Amen!

A megható beszéd után a himnusz hangjai csendültek fel az orgonán és az egész templomot megtöltő közönség állva énekelte végig a nemzeti imát. Ezzel a gyászistentisztelet véget ért. Kossuth Ferenc a kormány tagjaitól kísérve kihajtatott a temetőbe, a hol a gyásznap második része folyt le.

A temetőben a képviselőház nevében Vertán Endre orsz. képviselő, az orsz. függetlenségi párt nevében Szentiványi Arpád orsz. képviselő helyezte koszorut a sírra kegyeletes szavak kíséretében. A sírhoz egész nap zarándokolt a fővárosi polgárság.

Értekezlet a gyermeknap ügyében.

A magyarországi Gyermek-liga nagyváradi fiókja a gyermekvédelem ügyében szélesebb körű akciót indít s a főváros mintájára gyermeknapot tart, a gyermekvédelem céljaira

Glac Antal főispán, tegnapi értekezletet hívott össze a városháza nagytermébe, amelyen nagyszámú előkelő közönség jelent meg. Különösen az előkelő hölgyek voltak nagy számmal.

Glac Antal főispán örömmel üdvözölte a megjelenteket s a gyermeknap sikerét látja a tömeges megjelenésben. Felkérte dr. Edelmann Menyhértet, az állami gyermekmenhely igazgatóját, hogy a tervbe vett gyermeknapok programját ismertesse.

Dr. Edelmann Menyhért vázolta a gyermekvédelem célját s ismertette az eszmét, a melynek szolgálatában mindenkinek részt kell venni, miként az már Nyugaton meggyökerezett s valóságos versengést kelt, hogy ki végezhet minél több szociális és humánus munkát. A gyermekvédelem most már nálunk is az állam kezében van, de azt tökéletessé csak a társadalom teheti. A főváros mintájára április hó 2. és 3-án gyermeknapot szándékoz-

ha a kath. ember szereti az egyházat s a templomot, ha járul a szentségekhez, bár az egyéni boldogulásnak ez a kezdete és foltétele; kell, hogy minden katolikusban kialakuljon és meggyőződéssé érlelődjék a gondolat, hogy az emberiség számára a mai nagy megrázkódtatások között egyedül csak a kath. szellem biztosíthatja a végső siker alanyi és tárgyi biztosítékait. Meggyőződéssé kell válni mindenkiben, hinni kell erősen, hogy abból a nagy szellemi anarchiából, mely ma a tudomány, költészet és művészet terén dúl, csak a kath. elv következetes érvényesítése fog kivezetni; hinni kell, hogy csak a kath. erkölcsi felfogás minden szuronynál és nyers erőnél biztosabb támasza reádjnak, fegyveremnek, törvénynek.

Be kell vallanunk, hogy onnan van a katolikusok többször hangoztatott inferioritása, gyengesége; katolikus mozgalmaink sikertelensége, mert sokakban, nagyon sokakban hiányzik a kath. érület, nem tudják, mit tesz az katolikusnak lenni, nem ismerik azt az ősi, hősi erőt, mely a katolicizmusban foglaltatik.

Bezzeg ellenfeleink nagyon jól tudják értékelni és félni a katolicizmusban rejlő rendkívüli erkölcsi erőt s azért folytatnak oly ádáz küzdelmet minden ellen, ami katolikus, az egyház, papság, hívek, kath. intézmények ellen, nem azért, mert templomba járnak, mert imádkoznak, hanem azért, mert érzik, tudják, hogy a

kath. álláspont egy kath. gondolkodással, érzülettel telített tábor megdönthetetlen sziklavár, melyet hiába ostromolnak, amelyen minden mesterfogásuk hajótörést szenved.

Ellenfeleink meg vannak győződve teljesen arról, hogy valamely álláspont, világnézet és elv csak akkor győzedelmeskedhetik, ha ez az elv nem marad pusztán az elméletben, hanem minden téren, nemcsak ideig-óráig, hébe-korba, hanem mindenkor érvényesül, ha mindent még a legegyszerűbb törekvést is a vallott álláspont és elv szerint itél meg . . .

Az utóbbi hetek történeteinek krónikása jegyezte fel azt a figyelemreméltó, Budapesten végbement radikális szervezkedést, amelyben a szervezet tagjai a legszigorúbban kötelezték: nek, hogy hazafiatlanság és vallástalanságból össze-szótt, a legszélsőbb radikálizmust hirdető elveket minden téren megvalósítsák; kimondták, hogy a fegyelmi szabályok egész súlyát szigoruan fogják alkalmazni azon tagokkal szemben, akik a magánéletben bár csekély mérvben is ellenkezésbe jutnak a szervezetben vallott elve-ekkel.

Micsoda erőt tudna kifejtteni, mily csodálatos eredményt érne el a kath. társadalom, ha a kath. gondolkodást, a kath. elvek szerint való érzést és cselekvést minden téren hasonló szigorú következetességgel végrehajtaná; ha nemcsak vallási kötelemeinek teljesítésekor volna

katolikus, hanem kath. hitelveit, kath. erkölcsi felfogását követné akkor is, midőn az emberekkel érintkeznek, midőn barátait megválogatja, midőn újságra fizet elő, irodalmat és művészetet pártolja s színházba jár, midőn közéleti, politikai, társadalmi mozgalmakban résztvesz; mily nagyszerű megújulása volna a magyar közéletnek az, ha az anyát a családban, a nevelésben, az ifjúságot a szorgos tanulmány és önképzés idején, a férfit a közszereplés tágas mezéjén mindenkor kath. érületre vezetné, cselekedeteit ez szabályozná.

Addig, míg az élet minden viszonyaiiban a pusztá lelkesedést a komoly, férfias tett nem követi, a kath. világfelfogás, a kath. érület ősi ereje reánk nézve rejtett kincs marad. Pedig a kath. világnézet uralma, győzelemre jutása, úgy az egyes emberben, mint a közéletben az igazság győzelme, a szeretet ünnepe lesz; annak az igazsággal párosult szeretetnek, amely felemel, megnyugtat, kibékít és szépségével elbájol.

* * *

Nem régen olvastam*) egy Münchenben pár év előtt kiállított festmény leírását, mely kép akkor érthető feltűnést keltett.

A kép közepén egy ruhátlan alak áll, megjelenése azonban semmiképp sem csábító, sőt inkább visszataszító. Teste sápadt, kiaszott; fe-

*) Meyenberg: Ob ihn wir finden.

Reisinger József okl. mérnök építőmesteri irodája Rákóczi-ut 10. sz. (Stern-palota.)

nak Nagyváradon szerezni. A madarak védelmére tartanak napokat; mennyivel magasztosabb a gyermekek védelme. A tervezet szerint a gyermeknap programja a következő:

A város 17 kiváló forgalmu pontján gyűjtő urnákat állítanak fel, hogy abba a község adakozzék a szegény gyermekek védelmére. Az urnák a következő helyeken lesznek: a Szent-László-téren 4, a Nagypiacon 3, a velencei templom előtt 1, a Rákóczy-uton 4, a Bémer-téren 3 és az újvárosi ev. ref. templom előtt 1 urna.

A tapasztalat szerint fokozottabb az áldozatkészség, ha az urnák mellett valaki őrszolgálatot teljesít. A terv szerint az urnák mellett állandóan egy-egy hölgy ülne, felváltva óránként. Az illető hölgyekkel levelező-lapokon tudatják, hogy melyik urnához és melyik órára van beosztva. Kéri a hölgyeket, hogy ne utasítsák vissza a felkérést.

Továbbá az iskolaszék utján felkéri az iskolák vezetőit, hogy az iskolákban is rendezzenek gyermeknapot, gyűjtéssel s magyarázzák meg a növendékeknek a nap célját és jelentőségét s ezáltal mozdítsák elő, hogy a gyermek teljesen öntudatában legyen annak, hogy mire adja filléreit.

Diszelőadás lesz a kitűzött célra a színházban, továbbá mindkét nap katonazene játszik a Bémertéren.

Végül felkéri az összes kereskedőket, iparosokat, vállalkozókat, vendéglősöket, kávé-szökeket stb., hogy ezen napok bevételeiből bizonyos százalékot juttassanak a gyermekvédelem céljaira.

Lesz ezenkívül Ünnepi lap, Sas Ede szerkesztésében, amelynek jövedelmét szintén erre a célra fordítják.

Az előterjesztéseket az értekezlet helyeslőleg tudomásul vette.

Glacs Antal főispán bejelentette az értekezletnek, hogy a pénztárnoki teendőket dr Popper Akos vállalta el s dr Döry Ferenc elnöke alatt egy ellenőrző bizottság fog működni. Bejelentette továbbá, hogy Liptai Károly az Uránia színház egy napi jövedelmét felajánlotta a kitűzött célra, az Edison színház pedig bejelentette, hogy délután a gyermekek részére ingyen előadást tart s a napi bevétel egy részét pedig a jótékony célra adja át.

kelete hajtól körített sárgás-fehér arca rutságával szinte borzongást kelt a szemlélőben.

A főalakot egész sereg apró alak veszi körül különböző állásban és taglejtéssel. Majd felugrálanak a földről, majd odébb mennek, visszaneznek, eltakarják magukat szakadozott ruháikkal, denevérszárnyra emlékeztető rongyaikkal s végül lehet látni, hogy mindnyájan elfutnak — és a főalak ott marad némán, magában.

A művész a kép alá ezt írta: Az igazság. Hogyan? tehát ez volna az igazság? Az a sokat enyeggett meztelen való, az embereknek sokszor oly kellemetlen — az a kiábrándító, megsemmisítő igazság. Tehát ily rut, visszataszító volna a tiszta igazság, melyet elviselni sem lehet, amelylyel szemben el kell takarni a tekintetet, amelytől végre is futni kell.

Oh, ez nem a mi igazságunk. Ez nem a tiszta igazság, melyet keresünk, melyért küzdünk. Ez lehet az igazságnak azon árnyalakja, melyet a kereszténységet megvető kultúra kutat, amelyet az utvesztőbe tévedt tudomány és művészet lelkesedhetik, de nem az az örök igazság, melynek győzelmét a keresztény öntudat, a kath. érzület követeli.

Azért az igazságot így eltorzító képpel szembeállítom Munkácsynak örökszép »Eccé homo«-ját s ezen látom, hogy a valódi igazság, az a szenvedésében, gyalázatában is fonséges, szívet-lelket magához vonzó szent alak, Jézus Krisztus — és bár szorítsa az elvakult szenvedély ellene ökölbe a kezeket, nyissa szitokra az ajkakat, késztesse bár futásra a gyáva hatalmasokat, ez a Jézus Krisztus, ez az igazság, mint a keresztény világnézet központja, mint a kath. érzület élesztője és izmosítója, nem elfutó, de köréje gyülekező, tette kész hatalmas táborral mindenha győzni fog.

Kellemetlen idő esetén a gyermeknapok más napokon tartatnak meg.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Uj földrajz.

— Wien és társai. —

SZEMÉLYEK:

Péter: (Modern földrajztudós, aki mindent hivatalos néven akar elnevezni.)

Pál: (a maradi, akinek jó a magyar név is.)

Színhely: akárhol.

Pál: No, ez már furcsa. A hivatalos lap is feladta már Bécsset és Wient is.

Péter: Semmi furcsa. Igen helyes. Ha mi megköveteljük a némettől, hogy a Grosswardein helyett Nagyváradot írjon, akkor mi is használjuk a Bécs helyett Wient, szóval használjuk minden földrajzi névnek a hivatalos alakját.

Pál: Ugy. Hát itt van egy kis különbség. Először is mit szól ehhez a telefonkönyvház, amely már Eszék, Zágráb, Károlyváros, Körös helyett Orieket, Zagrabet, Karovacot, Krizercit is? Ez egyenesen a magyar nyelv szégyenletes meghátrálása, megfutamodása vesztett csata nélkül.

Péter: Nem így kell felfogni. A horvát autonómia . . .

Pál: A horvát autonómia kiterjed arra, hogy maguk közt akármilyen érthetetlen neveket is használhatnak, de bennünket nem kényszeríthetnek arra, hogy a saját államunk területén a történelmi magyar neveket eltöröljék. Talán szebb Zemun és Virovitica, mint Zimony és Verőce?

Péter: Dehogy szebb! Csak hogy a jogosság, a politika . . .

Pál: A magyar politikának a magyar állam jogainak megőrzésére és e jogok külső dokumentálására kell irányulnia. A kapcsolt részekben a magyar nevek fenntartása, sőt terjesztése politikai, hazafias kötelesség. E nevek jogosultak, mert történelmi s mi magyarok a magunk államában jogosultak vagyunk olyan neveket használni, aminek nekünk kedvesek.

Péter: Jó. De ahhoz már semmi jogunk sincs, hogy a külföldi város neveket elkereszteljük. Esztelenség is külföldi városokat magyarul nevezni, mikor ezt a magyar nevet úgy sem használhatjuk sem a postai forgalomban, sem az idegen társalgásban.

Pál: Pál: Itt már distingváljunk. Ha ezt a könyvet magyarul könyvnek nevezem, nem értenek meg másutt, mint Magyarországon. A szék csak Magyarországon szék. Bécs is csak magyar társalgásban Bécs. A németben Buchot, Stuhlt és Wient fogok mondani, a franciával beszélve, livre, chaire és Vienne szavakkal fogom megjelölni e fogalmakat.

Péter: Ez csak szofizma. A széknek nincs hivatalos neve, Bécsnek, akarom mondani Wiennek van.

Pál: Ne maradjunk mindig Bécsben; elég bajunk van vele egyébként. Hogyan fogja elnevezni hivatalos magyar nyelven Prágát?

Péter: Multkor úgy olvastam egy cikkben: Prag.

Pál: No lám. Csehország fővárosának hivatalos nyelve a cseh; ennél fogva Prága hivatalos neve sem Prag, hanem Praha. Aztán ott van az ősi lengyel koronázó város, Krakkó. Lengyelül nevezük-e Krokovnak, vagy németül Krakkaunak? Menjünk tovább. Tudja-e, hol van Lvov?

Péter: Valahol Oroszországban.

Pál: Dehogy: Galicia fővárosa, eddig Lembergnek ismertük. Hát Krk-et ismeri?

Péter: Sohse hallottam hírét.

Pál: Pedig Fiuméből látható: Veglia szigete. Tessék hát eldönteni, melyik hivatalos nevet használjuk?

Péter: Mindenütt van nehézség, amelyekkel meg kell küzdeni . . .

Pál: S a melyeket nem kell ok nélkül felidézni. A város nevekkél hát egyelőre ne veszdődjünk. Ön azt mondja, csak azokat a földrajzi neveket kell használnunk, amelyeket a külföldön megértének. Jó. Hol hallott ön külföldön Ausztriáról, Csehországról, Egyesült Allamokról, Olaszországról? A következetesség azt hozza magával, hogy a földrajzot így tanítsuk: Ostereich császárság tartományai: Ostereich unter der Errs, Böhmen . . . azaz megálljunk! Hogy is hívják Böhment hivatalosan csehül?

Péter: Tudja a tatár! Nem káptalan az én fejem! Tudom németül, franciául, magyarul . . .

Pál: Igen, mert németekkel, franciákkal, magyarokkal szokott összejönni. Ha csehekkel lesz dolga és megtanul csehül, akkor Csehországot cseh nevéen is ismerni fogja. Viszont ha külföldön jár és levelet ír haza, nem azt írja: Magyarország, hanem az illető ország szerint: Ungarn, Hongrie, Hungary, Ungheria fog a levélre kerülni. Ha idegen nyelven beszélve, vagy írva, ön sem használja a Magyarország elnevezést, mi a macskának gyötörjük mi a magyar gyereket United States, Russzija, République Francaise stb. nevekkél?

Péter: Hát ebben lehet engedni. Az országokat, a nemzeteket csakugyan fölösleges magyar beszédben nem magyarul hívni.

Pál: Epp így engedni kell a többi földrajzi névnél is. Földrajzot tanítunk, nem hivatalos névjegyzéket. A magyar ember évszázadok óta Velencét, Nápolyt, Bécsset, Lipcsét, Boroszlót, Szentpétervárt, Prágát, Moszkvát ismer. Ezeket játszva tanulja meg a diák s mivel közbeszédben is így hallja, játszva meg is jegyzi. S ezek a nevek nemcsak bele vannak írva nemcsak a magyar nyelv kincsébe, hanem a magyar nemzet történetébe is. Történelmileg és nyelvészetiileg jogosult, elismert és közhasználatba átment nevek, a melyek kiirtása egyenesen a magyar nyelvnek is szegényítését jelentené.

Péter: De mikor külföldön senki sem érti!

Pál: Nem is kell érteni, mert külföldön nem használjuk. Az a nem sok magyar, aki külföldre megy, az idegen nyelvvel együtt megtanulja az idegen helyneveket is és azokat használja. De itthon a magyar név helyett idegennel élni: tudákosság, a magyar nyelv jogtalan, erőszakos megfosztása évszázados tulajdonaitól.

Péter: Nos akkor aztán legyen ön is elkészülve Ofen Pestre, Grosswardeinre, Kaschaura.

Pál: Nem készülök el rájuk. Ezek a magyarországi német nevek köznséges torzítások, nem régi keletiek s következetességgel a külföldi nyelvekből könnyen kiszámíthatók, mert nincs bennük meggyökeresedett, történelmi multjuk. Ellenben a mi meggyökeresedett: Ungarnt, Hongriet, Hungaryt soha sem fogja senki kiirtani.

Péter: Az bizonyos.

Pál: Hát akkor mit hadakozzunk mi a becsületes magyar nevek ellen? Mert ha így haladunk tovább a fölösleges tudákosság terén,

akkor legközelebb nemcsak Wient és Breslaut, hanem Budapesten wieni kaput, Nagyváradon pedig Várad-Veneziát fogunk hivatalosan írni.

*

UJDONSÁGOK.

* **A király állapota.** Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: A király állapota teljesen a javulás útján van. A király a múlt éjszakán jól aludt, itt-ott gyöngén köhécselt, de ez álmát csak nagyon kis mértékben zavarta. A király ma reggel nagyon megerősödöttnek érezte magát és kitűnő étvágygal reggelizett.

* **Missió az olasz plébánia templomban.** A lazarista atyák által megtartandó missió ma, szombaton, március hó 21-én este 6 órakor veszi kezdetét a váradoszi róm kath. plébánia templomban s nyolc napra terjed. Ez idő alatt naponként reggel 9 órakor és este 6 órakor lesznek szent beszédek, míg a közbeeső vasárnap és Gyümölcsoltó Boldogasszony napján még délután 2 órakor is lesz szent beszéd a nevezett templomban. Az egész idő alatt reggeltől estig nyitva lesz a templom s a nap bármely szakában lehet a szent gyónást végezni. A missió emlékére annak végén közadakozásból a templomban missió-keresztet állítanak fel.

* **A mai irodalmi estély.** R. Kovács Laura, a kiváló szavaló művésznő ma este 5 órakor tartja meg Nagyváradon szavaló-estélyét a város háza dísztermében. Az estély a nagyváradi tüdővész ellen védekező egyesület javára lesz rendezve. Az estélyre a művésznő a legjobb számaint válogatta össze, amiből következtetve előre mondhatjuk, hogy a közönség nem fog csalódni. A műsor a következő:

1. Szemlények a kuruc világ és korunk költészetéből, a magyar és világirodalom műremekeiből.

2. A szemléltető szavalás művészete.

3. Komoly és tréfás jellemalakítások.

4. Róma, Páris és London ismertetése személyesen szerzett tapasztalatok alapján (nem tudományos) szabad előadásban, a vallásról, művészetéről, építészetéről, népkulturáról, az angol nők és férfiak jogáról és a szépségről. 5. Mi a szerelem? (Tréfás definitio.) Mi a szerelem a fiatal leányoknál, fiatal férfiaknál, idős nőknél, özvegy asszonyoknál, a nős embereknél, az aglegényeknél, az öreg embereknél és az anyósnál.

* **Eredményes kérelem.** Várad-Velenecén az izr. kórház mellett levő utca valóságos sártenger volt s a lakosság folyamodott az utca feltöltéséért. A kérelemnek meg is lett a kellő eredménye, amennyiben az utca már fel van töltve kavicssal. A főmérnök bejelentette a tanácsshoz, hogy tekintettel arra, miszerint ezen utcán középületek is vannak, az utcát még ez évben kikövezik.

* **Ünnepelt jegyző.** Középes község érdemekben dus jegyzőjét Medvesi Józsefet szepen ünnepelte a község és járás jegyzői kara. A negyven évi szolgálattal bíró jegyző tiszteletére diszközgyűlést tartott a képviselőtestület, majd a testületi tagok értékes ajándékokat ad-

tak át az ünnepeltnek. Este Medvesi tiszteletére bankett volt, melyen az első pohár köszöntőt Kovács András, a másodikat Kiss Ernő járási számvevő mondotta.

* **Nógrádi elmébaja.** A királyi törvénytörvényes a nagyváradi orvosszakértőket felhívta, hogy Nógrád Gyula elméjét vizsgálják meg, — Az orvosszakértők most terjesztették be vizsgálatukról szóló jelentésüket. Az orvosok véleményükben Nógrádit közveszélyes embernek mondják, aki mérgezési mániában szenved. Azt hiszi, hogy őt meg akarják mérgezni és ezért még ételt sem akar rendesen magához venni. Csak nagyon keveset eszik, ami egészségét erősen megrongálta. Az orvosok véleményezik Nógrádnak az elmeorvóháza való beszállítását.

* **Fültőmirigylob Vekerden.** Az influenzás emberek száma meghaladja minden más betegségben szenvedő emberek számát. A gyermekekre meg kétszeres csapás ez, mert elhanyagolva fültőmirigylobbá alakul az influenza. Legújabbban Vekerden községében lépett fel a fültőmirigylob és az iskolás gyermekek nagy részét megtámadta. A járvány tolytán a főszolgabíró a község iskoláit bezáratta.

* **A költő fia.** Rövid öngyilkossági hír járta be tegnap a fővárosi reggeli lapokat: agyonlőtte magát egy züllött kereskedősegéd, Tóth Jenő, Edeskuhy alkalmazottja. A rendőrség elrendelte a boncolást, aztán jött a temetés, mely úgy nagyjából történt, mint a csavargóknál szokás, belekerült a hír pár sorral a lapba is, és ekkor tudták meg, ki volt az elzüllött fiatal szerencsétlen ember? Edes fia Tóth Ede, a magyar népszimű legkiválóbb művelőjének, irodalmunk büszkeségének. A Falu rossza szerzőjének a fia züllött öngyilkossá vált. Mintha valami végzet üldözné nem egy nagy író család tüzhelyét. Petőfi fia korhelykedve rohan fiatalon sírjába. Jókai családi életén egy ország kénytelen szánakozni. Madách a mélyen sértett férj összezuzott szívet hordozza életén át. Tóth Ede fia pedig elzüllik és öngyilkossá lesz. Mintha azért adatnék a nagy fény, hogy nagy árny járjon nyomában.

* **Brutális ápoló.** Az elmeorvóházban egy elvetemült ápoló Fassie Tódor 87 éves beteg embert oly sulyosan verte meg, hogy ennek következtében az öreg ember meghalt. A betegek egyhangulag Jakab Károly ápoló ellen vallottak, minek alapján az ápolót azonnal elbocsátották és ellene megindították az eljárást. A szerencsétlen ember hulláját tegnap boncoltatta fel a törvénytörvényes. Dr. Grósz Menyhért a boncolás alapján megállapította, hogy az elhunytat az illető bántalmazó térdével rugdosta, úgy hogy a szerencsétlen embernek oldalbordáit összezúzta. A bordazuzódás következtében Fassie tüdőgyulladást kapott, ami csak növelte a bajt. Az ügy a bünygyi eljárás terére lesz vive és ez lesz hivatva megállapítani, hogy ki követte el a borzalmas tettet. Jakab Károly mindent tagad vele szemben, azonban a betegek terhelőleg vallanak.

* **Találtak** egy zálogjegyet továbbá egy óraláncot csüngővel. A tárgyakat igazolt tulajdonosaik át vehetik a rendőrségen I. emelet 7. számú szobában. Végül találtak egy liba és egy két évesnek látszó tinóborju. Igazolt tulajdonosaik felhivatnak, hogy 8 nap alatt a kihágási ügyosztálynál átvegyék, mert különben el fognak árvereltetni.

* **Borzalmas tűz a gyártelepen.** Nemrégiben az egész világsajtót bejárta a híre annak a rémes tűzkatasztrófának, amely egy híres, nagy párizsi gyártelepet elpusztított. Az óriási ipartelep a gyárvezető ördögi boszujának esett áldozatul. Ez az ember bosszúból gyújtotta föl a gyárat, mely teljesen elhamvadt. A borzalmas tüzről a Pathé-gyár eredeti mozgóképfényképes felvételeket készített s így a rémes gyárégés minden borzalmával látható már ma az Edison színház vetítő vásznán. Az új műsornak tegnap volt a premierje s a közönség a szolid, pompás műsort rendkívül tetszéssel fogadta. A bűvész-előadás is nagyon tetszett és Geofrey mester sok tapsot aratott. Az Edisonban ma is lesz bűvész-előadás.

x **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

x **Csak 18 koronáért** szétküld utánvét-tel az Országos Postókövetelői Aruház Budapest, VII. Varseny-utca 2. szám egy térfülfőnyre elegendő 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna szövetet vagy kamgarnt.

x **Nagyszabású képerkezési vállalat.** Szichta Tivadar üvegkereskedésben Kossuth-utca 2. (volt Blum-féle üzlet) kívánatra képerkezések azonnal is elkészíttetnek. A leg-egyszerűbbtől a legdiszesebbig. Olcsó árban.

x **Női fodrász-terem** nyílik meg a közeli napokban, ahol a m. t. hölgyközönség a legkényelmesebb igényeknek megfelelőleg a legújabb divatfrizurák szerint fésülteik, ugyanott hajmosás, villamos szárító-készülékkel. Parókák nagy választékban raktáron, egyéb hajmunkák szolid kivitelben s méltányos árak mellett — szavatolás mellett gyorsan készíttetnek. — Külön bejárati! — Szives pártfogást kérve, *Ramminger István* színházi fodrász, Bazár-épület.

EGYESÜLETEK.

A 48-as népkör gyűlése. A nagyváradi 48-as népkör választmánya csütörtökön délután 6 órakor, Szent László tér Zsigaházban lévő helyiségében igen látogatott gyűlést tartott dr. Adorján Emil alelnök elnöke alatt. Dr. Adorján Emil elnök megnyitóját után olvasott a múlt választmányi és közgyűlési jegyzőkönyv, mely tudomásul vétetett és hitelesített. A kör beburorozására kibocsátott részjegyekből Szokoly Tamás orsz. képviselő 10 drb 50 kor., dr. Olasz Béla 4 drb 20 kor. és Kezdődy Gyula 2 drb 10 korona értékben a körnek adományoztak köszönettel vétetett tudomásul. Dr. Olasz Béla a bálr. biz. elnökének a márc. 1-én tartott táncvigalom olvassa fel a bálbizottság jelentését, melyben beszámol a bál eredményéről mely a következő volt: Bevétel 728 kor. Kiadás 345 kor. 30 fill. Tiszta maradvány vagyis jövedelem 383 korona 30 fill., melyből a bizottság 100 koronát a könyvtár alaphoz kért csatolni, melyet a választmány megszavazott és dr. Adorján Emil elnök indítványára dr. Olasz Béla bálr. bizottsági elnöknek és a bálrendezőbizottság tagjainak jegyzőkönyvi köszönetét nyilváníta. Weisz Lajos pénztárnok terjesztette elő ezután pénztári jelentését, megörvendezve vették tudomásul, Katona Mihály ajánlatára Máthé István sporttéri felügyelőt a kör tagjává felvették. Marenyák János köri eljárássáért 10 koronát szavazott meg a választmány. Az olvasott hírlapok eladása után a gyűlés véget ért.

Jóváhagyott alapszabály. A nagyváradi sport-egylet és a nagyváradi tornakör egyesülése folytán keletkezett Nagyváradi

Vagyok bátor a n. é. közönség szives figyelmét felhívni, hogy Színház-u. 4. szám alatt angol férfi szabóüzletet nyitottam és szolid árak mellett a legelegánsabb öltönyöket készítem. Levelező-lap meghívásra helyben és vidéken

dus angol minta gyűjteménnyel azonnal megjelenek, a n. é. közönség szives pártfogásáért esedezve, vagyok

kiváló tisztelettel **KISS ISTVAN**, angol uriszabó Színház u. 4. (Adorján palota.)

Sportegylet alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Császár katonái.
Vasárnap délután Eleven ördög. Este: Nagymama.

A gyermek.

Budapest, március 20.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Abonyi Árpád. Először adták a Nemzeti Színházban március 20-án.

A Nemzeti Színház gyors egymásutánban mutatja be az ujdonságokat.

A ma bemutatott darab pályanyertes mű. A Mészáros Károly féle 2000 koronás díjat nyerte el. Ez tehát elég biztató volt arra, hogy a színművek sikert jósoljanak. És ha a közönség még se fogadta oly nagy lelkesedéssel a darabot, annak két oka volt. Főlösképpen a jelenetek, bevégezetlen mellékepeződök vontatják a főselekmény kifejlődését, a költői igazságszolgáltatás hiányossága pedig elégedetlenséggel tölti el a nézőt.

A darab tárgya rövidesen a következő:

Ujlaki tüzérkadét bevonul Radvány őrnagy zászlóaljához. Azon melegeben megtörténik az „installáció”, vagyis a tiszturak nagy dárídót csapnak, ami módfelett bosszantja Kindermann kapitányt, egy rabiátus embert, akit senki se szeret, még a felesége, az őrnagy nővére se.

A kapitány éjjel dühösen ront be a mulatókhoz, összeszidja a kadétot, kölyökök nevezé, ki viszont a pezsgő hatásai alatt „trotti”-nak titulálja a kapitányt. Mindezt pedig megtudjuk a korcsmáros leányától, aki igen szabadszájú, de erényes kisasszony és folyton korholja a tiszt urakat viselkedésük miatt. A sértésből párbajnak kellene lennie, de az őrnagy rájön, hogy a kadét az ő régi jegyesének Pálfalvy Klárának a fia. Arcát vizsgálva, fölszakadnak a behégedt sebek, eszébe jut egy boldog találkája imádottságával, aki már gazdag Ujlaki felesége volt s a sejtelenül kel lelkében, hogy a kadét az ő fia. A kadétnak tehát védelmére siet, a párbajt iparkodik megakadályozni, de a kapitány hajthatatlan. Ekkor megérkezik a kadét-anya, Ujlakyné, aki azonban már özvegy. A találkozáson az őrnagy meg is bizonyosodik sejtelmének valóságáról, boldog, hogy a derék ifjú az ő fia, mindent elkövet, hogy a kapitányt eltérítse a párbajozó szándékától. Ebben anyai könyörgésével támogatja őt az özvegy is s már sikerült is a kapitányt bocsánatra bírni, midőn egy újabb dührohamban visszavonja szavát s fattyunak nevezi a kadétot.

Az őrnagyot szíven találja a meggyalázó kifejezés, korbácsolással végig sújt a kapitányon, aki kardot ránt, de támadásában megakadályozzák. Ezzel végződik a második felvonás. A harmadik felvonásban megtörténik a párbaj. Az őrnagyot halálos sebbel hozzák a színpadra, ahol Ujlakyné kezét fogva és az előtte térdelő kadétot megáldva hal meg.

Hol itt a költői igazságszolgáltatás? Lehet-e párbaj egyáltalán igazságszolgáltatás? De nincs is megoldva a kiindulási pont: a kadét és a kapitány közti konfliktus. A kadétnak most még is meg kellene verekedni, — ha az őrnagy meg nem esketteti a kapitányt, hogy megbocsát a kadétnak.

Gyengeségeitől eltekintve a darabnak szép sikere volt.

Hatásos jelenetekben bővelkedett, sok humoros ötletével kacagtatta meg a közönséget. Gyenes (Radák) igazi nemes karaktert mutatott be, bár az apai indulatokat talán nem fejezte ki elég mélységesen. K. Hegyesi Mari drámai erővel játszott, különösen a második felvonásban, midőn az őrnagyot vissza akarja tartani a párbajtól. Ligeti Juliska (Leontine) és Mészáros (Ujlaki kadét) jelenetein jól mulatott a közönség, Dezső (Parovitz) és Alszeghy Irma (Kindermanné) osztatlan elismerést érdemelnek.

A nagymama. Vasárnap este új diszletek mellett új formában kerül bemutatásra Csiky Gergely mesteri vígjátéka: A nagymama. Mader Raoul, a Népszínház művészlelkű direktora finom muzsikát szerzett az operett szövegéhez. A mű régi kedves hangulatát megőrizte a darab átdolgozója s itt-ott ötletes poétikus részletekkel gazdagította a jeleneteket. A színház legjobb színészei kezében van letéve az új operett sorsa, akik hetek óta nagy figyelemmel és gondos körültekintéssel készülnek a szerepekből, hogy a premier előkelő modorban, zavartalan illúzióval állja meg helyét. A darab meséje ismert és népszerű: az első felvonás a leánynevelő intézetben játszódik le, a II. és III. felvonás Olaszországban, a nászutazók, fiatal párok derült, mosolygó földjén. Két szerelmes bohó, poétikus története a nagymama meséje. Behizelgőbb, bájosabb premiérje még nem volt ennek a szezonnak a vasárnap estinél.

TÁVIRATOK.

Plagizált szobrok.

Budapest, márc. 20. Ifj. Vastagh György szobrász megtudta, hogy Halász István művei közül többet plagizált. Ezért a mezőgazdasági muzeumban levő műtermét a muzeum igazgatója, Kapeller Ferenc révén kinyitatta és meggyőződött, hogy a műteremben *huszonhét* plagizált szobor van. Halász István magánlaksértés címén e miatt feljelentette ifj. Vastagh Györgyöt, kit az első bíróság felmentett, de a felelősségi bíróság megsemmisítette az ítéletet és a büntető törvényszékhez utalta az elbírálását.

Egy gőzmalomigazgató visszavonulása.

Ujvidék, márc. 20. Az itteni Zsófia-gőzmalom igazgatója, Gruber ellen óriási visszavonulások derültek ki. Az igazgató tőzdespekulációkba bocsátkozott, de szerencsétlenül és a veszteségeket, mintegy negyed millió koronát, a gőzmalom pénzéből fedezte. Dungyarszky Lázár gőzmalomtulajdonos az igazgatót rögtön elbocsátotta és megtette ellene a büntető feljelentést.

Nagy tűz Debrecenben.

Budapest, márc. 20. Debrecenből jelentik, hogy ott ma délelőtt kigyulladt Tanovszky Lajos fűszernagykereskedő üzlete. A fogyatékos felszerelés miatt a tűzoltóság szinte tehetetlen volt a pusztító elem ellen és még este 8 órakor is égett a tűz.

IRODALOM.

Szeráfszárnyak.

Költemények, írta Ankáné Dobay Mariska. Kolozsvár, a Szent Ferenc hírnöke kiadása.

Ara: 1 korona.

Vallásos költészetünk nem dicsekedhetik újabb valami nagy természettel. Örömmel kell tehát látnunk minden törekvést, amely a költészet kertjének e legnemesebb fáján új ágakat kíván fakasztani.

Ankáné Dobay Mariska költeményes füzetje két részből áll. Az első rész Szent Ferenc legendáját dolgozza fel, változatos strófászerkezettel, sok nemes igyekezettel. A második rész vallásos tárgyú lírai költeményeket, verses fohászokat, epigrammszerű áhitatos verseket tartalmaz. Az egész kötetben átvonul a mély hit, a szívből fakadó vallásosság. Később, ha több lendület lesz a kifejezéseiben és több ritmus a versek szerkezetében, még emelkedni fog a szerző munkásságának értéke. Mutatóul közöljük a bevezető verset:

»Szeráfszárnyak.«

Éva leánya vagyok én is:
Tűstben, lélekben úsanyám,
Ki hatalmából — örökségül —
Csak a hibáit hagyta rám.
De virág nyit az ingoványban;
Dalok rajzanak lelkemen
Mikor a világ — örömben —
A kigyó újra megjelen
— Meg is indultam szava után
És az ingovány eltemet.
Hogyha a dalok meg nem fognak,
El nem térítik léptemet;
A szeráfi szent megtanított,
Hogy aki lemond — boldog itt —
S kit egykor mi sem boldogított,
Most egy virág is — boldogít —
Es a virágot szűz Anyánknak
Lábához tettem — zálogul —
Hogy el nem hagyom a napfényben,
S legyen velem, ha — alkonyul;
S »szeráfszárnyakat« kaptam tőle,
Ki lelke fényét szórja rám:
— Es hogy repülni mégse tudok,
Annak az oka — úsanyám . . .

Az általános választói jog kérdése Magyarországon. Dr Krüger Aladárnak ily cím alatt a Katholikus Szemlében közzétett tanulmánya önálló füzetben is megjelent. A tanulmány behatóan foglalkozik e fontos közjogi reform minden részleteivel; kapható a szerzőnél, továbbá Láng József és Sebő Imre könyvkereskedésében. Ara 60 fillér.

Z E N E.

A mai hangverseny.

Ritka és pompás műélvezetben lesz része ma, szombaton, március 21-én Nagyvárad előkelő közönségének. Városunk születte Szkurka-Megyery Ilona művésznő tartja fényesnek ígérkező hangversenyét a Kereskedelmi Csarnokban. A kiváló énekesnő négy évvel ezelőtt még mint dilleltáns lépett fel Nagyváradon a tisztviselő Otthonának hangversenyén s már akkor feltűnt remek hangjával. Azóta kiváló művésznővé képezte ki magát Budapesten, ahol több jótékony hangversenyen a Royalban s más hangverseny termekben váltotta ki gyönyörű énekével a közönség tetszését s a fővárosi lapok kritikáiban elragadtatással nyilatkoztak

művészetéről, gazdag hanganyagáról. Most külföldi köruttra készül s Nagyváradon és Bihar-megyében élő előkelő rokonságának rábeszélésére tartja mai hangversenyét. Kivüle még közreműködnek a mai hangversenyen *Lincz Jenő* kiváló zongoraművész, aki már ismerős közönségünk előtt és *Kriegner Kálmán* hegedűművész, aki egyik szerzeményét is bemutatja. A hangverseny este 8 órakor kezdődik. Az élvezetes művészi esemény műsora a következő:

1. Brahms: Kárbaveszett éji zene. Vekerlin: Mamen dites moi. Pergolese: Ariettai Székács: Szentmiklósi posta. Dienzi: Liliomszál . . . Odafönn csillagos . . . Szkurka-Megyeri Ilona.
2. Schubert-Liszt: Vándor ábránd. I. Allegro con fuoco, ma non troppo. II. Adagio. III. Presto. IV. Allegro. Lincz Jenő.
3. Liszt: Oh jöjj álmaimba . . . Grieg: Solvejgs dal. Buttykay: Vannak ugyebár . . . Buttykay: Ha érettem ver szived . . . Szkurka-Megyeri Ilona.
4. Bach: Air. Simon: Berceuse. Kriegner: Serenata. Kriegner Kálmán.
5. Chopin: Balada G-moll. Chopin: Berceuse. Chopin: Etude. Lincz Jenő.
6. Dalok. Fráter Loránd és Bartók Béla magyar dalgyűjteményéből. Szkurka-Megyeri Ilona.

Igazságszolgáltatás.

Ujságíró és szolgabíró.

A múlt év nyarán történt, hogy *Ferenczi József* a városunkban is ismert hírlapíró, Berettyóújfaluban a szolgabírói hivatalban összehozott *Wertheimstein* Henrik szolgabíróval, akit válogatottnál-válogatottabb sértésekkel illetett s a végén, ráadásul le is gazemberezett.

A vérg sértett szolgabíró panaszára tegnap vont a felelősségre becületésért vétsége miatt *Ferenczit* a nagyvárad kir. törvényszék esküdt-bírósága, melynek a tárgyalását délelőtt 9 órakor nyitotta meg dr Csulyok Béla elnök. Szavazóbírák voltak dr Szentlélek László és Korn Lajos, a közvád képviselőjében Vattay alügyész szerepelt.

Vádolt a tárgyalás során azzal védekezett, hogy a sértő kifejezéseket erős felindulásában, izgatott kedélyállapotban használta, azokkal nem volt szándéka sérteni és sajnálja a történeteket. Az esküdtek fölmentő verdiktje alapján a törvényszék *Ferencit* a vád és következményei alól fölmentette.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 20.		
Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	— — —	8.51
Rozs ápr.	— — —	12.57
Zab ápr.	— — —	91.11
Tengeri máj. 1908.	— — —	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 20.		
Osztrák hitelrészvény	— — —	626.25
Magyar hitelrészvény	— — —	734.75
Leszámítoló bank	— — —	403.—
Rimamurányi	— — —	509.25
Osztrák-m. államvasuti részv.	— — —	644.50
Közuti vasut	— — —	528.50
Városi villamos vasut	— — —	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. márc. 20.		
Magyar arany járadék 4 száz.	— — —	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	— — —	92.—
Magyar koronajáradék	— — —	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— — —	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— — —	95.—
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	— — —	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— — —	140.—
Osztrák járadék papirban	— — —	91.57
Osztrák járadék ezüstben	— — —	96.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	113.75
Osztrák korona járadék	— — —	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	— — —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — —	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— — —	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	— — —	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	693.50
20 frankos (Napoleon) részvény	— — —	19.20

NYILTÉR.

A

Kereskedelmi Csarnok disztermében

Nagyváradon, 1908. március

21-én, szombat este 8 órakor

Megyeri-Szkurka Ilona

DALESTÉLYE

Lincz Jenő zongoraművész

és

Kriegner Kálmán hegedűművész

közreműködésével.

Jegyek előjegyezhetők és kaphatók:

SEBŐ IMRE könyvkereskedésében.

I-ső hely 6 K. II-ik hely 4 K. Állóhely 2 K.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Irta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(25)

Múlt évben még a báróné az opera lépcsőjén állva, leste az eisórangu páholy-közönséget, mely tisztán a legmagasabb körökből állt, hogy amint mellette elhalad, a fenséges ajkáról nagyvilági pletykát hallhasson és saját szemével nagyvilági toiletteket láthasson.

Rómában ellenben a magas társaság kebelében élt. Boldogsága nem ismert határt s naponta óriási előmeneteleket tett a magasabb kizárólagosságban. Ilsenbergh grófnő ezen a téren csakhamar eltörpült mellette. Azonban a legmulatságosabb akkor volt, ha a »nagyvilágban« esetleg polgári földiekkel találkozott.

Eppen akkor télen egy bizonyos Bauer ur

tartózkodott Rómában egy vénülő ur igen szép feleséggel, ki szívesen bámultatott fiatal magánok által. Néhány nyomós ajánlólevél segítségével, ez az ur nagy önelégültséggel fordult meg a társaság tágabb, ugyszólván külsőbb köreibben, büszkén mutatva bájos feleségét.

Sterzl báróné pedig nem győzött csodálkozni rajta, hogy az »ilyen emberek« is fogadják.

Mindig kiváló eleganciával öltözködött, kitűnő kis ebédeket adott, a legtökéletesebb coupé-val birt, a legkényelmesebb hintóval, kocsisa kifogástalanul angolos volt és libériája a legfeltűnőbb egyike. Modora folytonosan változott, miután egymásután Róma minden előkelő s hangadó hölgyének különcségeit elsajátítani és utánozni igyekezett.

Sehogyssem szívelhették a társaságban s ennél fogva természetesen végtelenül unatkozott, ha felkereste. Azonfölül örökös félelemben élt társadalmi állásának biztonságát illetőleg s így épp oly kinokat volt kénytelen tűrni, mintha folyvást lábujjhegyen járt volna.

Ezen egész idő alatt, mit élete legboldogabb korszakának nevezett, legnagyobb élvezete abból állt, hogy az említett leveleket írta haza s lőkép, a mint mondtuk nővéreinek, Wolniezka bárónőnek Csehországba. Közönségre volt szüksége, mely diadalait megbámulja s mint minden kicsinyes természet, nem ösmert nagyobb élvezetet, mintha irigységet idézhetett elő.

Olykor felolvasta leveleit Zinkának, különösen büszke lévén feszes és virágos stíljére. Zinkát nyugtalanítható e lendületes epistolák, melyek mindannyiszor e szavakkal végződtek: »Milyen kár, hogy nem vagytok itt ti is! Rendkívül örülnék, ha ti is itt lehetnétek.« — Vigyázz mama, utoljára még szó szerint veszik szavaidat s lejönnek.

— Ah! mi jut az eszedbe, — felelé, levelét gondosan összehajtva a báróné, — arra nézve nyugodtak lehetünk, hisz nincsen pénzünk!

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA

Egy tisztességes uri nő

ajánlkozik

házvezetőnőnek

vidékre papi házhoz,

aki a háztartás minden részében jártas.

Értekezhetni lehet:

Szent János-utca 18. szám alatt.

Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD

Hattyu- és Vitéz-utcák sarkán.

Teljesen korszerűen, legújabb gépekkel felszerelve és villanyerőre berendezve. Készítik, javítok és szerelnek mindennemű gazdasági gépet, modern berendezéseket, gőzgépeket. Elvállalom nyomdai gépek javítását is felelősség mellett.

A nagyérdemű közönség tömeges partfogását kéri:

Schmidt Frigyes.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre, ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számíva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY- -- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztonságban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKÓ-féle szabadalmazott**

gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheumát, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szívesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370. **4 fillérbe** kerül. 1-150 Egészségi cipők, valamint izzadság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Nagyteleky-utca.**

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendelkezésre állnak nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Saját érdeke

minden hölgynek, hogy

tavaszi ujdonságainkat

női ruhaszövetek, selymek, delinek és mosóárukban, ugy-szintén tavaszi női felöltők és taft kabátokban megtekintse.

Szebbet, jobbat, divatosabbat

sehol olcsóbban nem kap

mint nálunk.

Két nagy csődtömegből

került 2500 méter gyapju delin à 50 kr., valódi »Koechlin«-féle levartimok à 42 kr., **1000 méter csikos tavaszi kelme 75 krajcártól, 1650 méter szines és fekete taft 1 frt 20 kr.-ért, 120 széles taft fihr és liberty selyem még nem létezett olcsó ár 2 frt 88 kr.**

Struc boák, selyem alsók, japán övek

27 százalékkal olcsóbb mint bárhol.

Vászon és asztalneműekben

a régi elismert szolid minőségek és árak.

Nagybecsű pártfogást kérünk:

Wallerstein

Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Magyar Királyi Államvasutak Üzletvezetősége Miskolc.

3432—1908. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Vámosgyörk állomásán a naponként reggel 5 óra 30 perctől este 9 óráig nyitva tartható kázinó üzletre 1908 évi május 1-től számítandó 5 évi időtartamra ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A kázinót bérbe venni óhajtokat felhívjuk, hogy szabályszerűen bélyegzett, valamint kellő bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat 1908. évi április hó 10-én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetőségének titkári hivatalához e cím alatt:

»Ajánlat a vámosgyörki állomási kázinó bérletére 3432—1908. számhoz» Ipecsételt borítékban tértvény mellett nyujtsák be.

Az ajánlaton a névalírás két tanúval előttemezendő és az ajánlati összeg betűkkel is kiirandó,

Az ajánlattevő köteles a miskolci üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1908 évi április hó 10-én déli 12 óráig bánatpénzképen 200 azaz kétszáz koronát készpénzben vagy állami letelekre alkalmas értékpapirokban letétbe helyezni, vagy oda posta útján külön borítékban beküldeni, mivel különben az ajánlatot figyelembe venni nem fogjuk. Takarékpénztári betétkönyveket bánatpénzül nem fogadjuk el.

A kázinó bérletére vonatkozó feltételek, valamint a változott viszonyokhoz mérten újból megállapított ital árjegyzék a miskolci üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (II. emelet 23. ajtószám.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételezzük, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben ötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő ajánlatokat figyelembe venni nem fogjuk.

A magyar királyi államvasutak miskolci üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül az ajánlati bérösszegre, szabadon választhasson.

Miskolc, 1908. évi március hó 17-én.

Az üzletvezetőség.

»Unicum Drill«

vetőgépek

és **BÄCHER**-féle

acél-ekék

nagyon olcsó áron és előnyös feltételek mellett kaphatók **ANDRÉNYI KÁROLY** és **FIAI** cégnél Nagyváradon.

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férőruhához (kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
elegetendő, csak	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.—K.-ért, szintúgy felöltőszövetet, turisztalónt, selyemkangarnt stb. stb. gyári áron küld a mintáig megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek.

Szabott, legolcsóbb árak. Örökös választék.

Mintahú, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és butortelepünket kibővítettük
és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és
Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt
NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742. ————— Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

A nagy bőjt alkalmára

beszereztük a legizletesebb bőjt eledeleket, u. m. angolna, pisztráng, mindennemű sardiniák, hollandi sós, kelettengeri tejes, bismark, császár és fileé heringek, rák, ajóka, ajókaagy ürü, oroszhal — ementhali, kárpáti, gróji, trappista, Romatour, Imperial, pármal sajtok. — Valódi lipői túró, székely tömlő túró. — Tea-vaj. Legfinomabb és tisztánkezelt enni való olajok — borecet. Asztali és csemegeborok, pezsgők, cognac, kis üstön főtt magyar és lengyel pálinkák, likörök friss és aszalt főzélékek, gyümölcsök

Tisztelettel:

MEZEI JÁNOS ÉS TÁRSA

fűszer csemege kereskedése N.-Várad, Szt. László-tér.
Telephon: 249.

Hirdetések

felvétetnek
a kiadóhivatalban.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

ÜVEG- és PORCELLÁN árukban SZICHTA TIVADAR üvegkereskedésében

KOSSUTH-UTCA 2. szám (volt Blum-féle üzlet.)

Nagy raktár asztali, teás, kávé és mindennemű **üveggészletekben**, függő- és asztali **lámpákban**. Különböző **disztárgyak** és **alpaccá evőeszközökben**. Elvállaltatnak **képek keretezésre** és minden más **üveges munkák olcsó árban**. — Csődtömegtől átvett áruk minden elfogadható árban. **Nagy raktár táblaüvegben.**

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve kártelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra **össze nem tévesztendő** mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál.

248 1—200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t lefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

